

управління: удосконалення та розвиток, вип. 4. 2020. URL:
<http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1220>

Нестор Ольга Юріївна,
кандидат економічних наук,
науковий співробітник відділу регіональної
фінансової політики;
Державна установа «Інститут регіональних
досліджень ім. М. І. Долишнього НАН України»

ОСОБЛИВОСТІ УКРАЇНСЬКОГО КОНТЕКСТУ ПЕРСПЕКТИВНОГО «ПЛАНУ МАРШАЛЛА ДЛЯ УКРАЇНИ»

Уроки Плану Маршалла для країн Західної Європи можуть і повинні бути використані при розробленні «Плану Маршалла для України».

Говорячи про перспективне розроблення «Плану Маршалла для України» для її відновлення після російської військової агресії, варто врахувати кілька унікальних особливостей українського контексту. Такими особливостями є:

- геополітичний аспект та важливість геополітичної підтримки партнерами України. На цьому акцентує увагу професор Я. Грицак. За його словами, українське питання, тобто суб'єктність українців, є тією віссю, яка єднає Вашингтон і Брюссель. Чи зможе Україна скористатися тими можливостями, які відкриває перед нею геополітична ситуація? Професор Грицак зауважує, що є перспектива «Плану Маршалла» для України, в якому важлива не лише економічна, але й політична складова, яка «дозволить під контролем, під диктовку ... завершити ті реформи, яких ми не встигли зробити. І ключова реформа – це реформа судова. Без цієї реформи нам нічого не вдасться... Реформа судочинства – це єдиний спосіб захистити власність і це єдиний спосіб запустити нашу економіку» [1]. Зазначимо, що на важливості судової реформи, захисту прав власності та інвестицій також акцентував В. Геєць ще у 2015 році, після початку російського вторгнення та анексії територій України [2]. Я. Грицак наголошує і на тому, що успіх Плану Маршалла допоможуть забезпечити три чинники у синергії – це «Українська держава, українське суспільство і зовнішня допомога». За відсутності одного з цих компонентів шанси на успіх низькі. У випадку успішного розвитку подій Я. Грицак прогнозує, що «українське питання не тільки розв'яжеться, а ми отримаємо шанси на появу в цьому регіоні нового тигра, щось на кшталт сучасної Польщі чи сучасної Південної Кореї... » [1].

- потреба перебудови української економіки на сучасний лад. На цьому наголошує Є. Головаха. Він висловлює сподівання, що завдяки «Плану Маршалла для України» є можливим для нашої економіки поступово набути просунутої моделі, яка справді суттєво підвищуватиме рівень життя населення. «...Ми зможемо поступово, за наступні десять років повністю

відновити інфраструктуру, яка залишалася радянською, не витримувала нових навантажень та яка стримувала, ні, навіть більше — гальмувала наш розвиток» [3]. Таку ж думку висловлює і Е. Лібанова. За її словами, є щонайменше три варіанти відновлення України, один з яких - розбудувати в Україні модерну резилієнтну економіку. Для українців найцікавішим є третій варіант. Оптимальним буде поєднання американської і європейської системи організації виробництва з українським баченням стратегічних пріоритетів розвитку України [4].

Потужний опір Збройних сил України, бійців Територіальної оборони, волонтерів та українського народу російській агресії допоміг розпочати руйнування міфів про Україну, які побутували в уявленнях закордонного суспільства та політиків, а також спонукав їх почати більше дізнаватися про Україну та намагатися краще її зрозуміти. Також це допомогло показати світові, що Україна справді заслуговує на підтримку та допомогу світової спільноти, що результувалося, зокрема, у безпрецедентній єдності американських та європейських політиків та соціуму щодо українського питання. Пропагандистський ефект української стійкості, мужності і боротьби сприятиме створенню й реалізації «Плану Маршалла для України».

Візити ключових політиків у міста, зруйновані військовою агресією росії, безперечно, допомогли переконати світових лідерів у необхідності надати Україні допомогу та змусило досвідчити величину руйнувань та збитків. Як показав американський кейс, описаний вище, саме особистий досвід високопоставлених осіб США під час візитів у країни Західної Європи допоміг розвіяти сумніви у тому, чи вартує допомагати постраждалим від Другої світової війни європейським країнам Варто також відзначити колосальну роботу українських дипломатів для організації таких візитів. Високопоставлені гості відвідали, зокрема, пошкоджені у боях Бучу, Ірпінь та Бородянку [5].

Проблемою у реалізації Плану може стати те, що у європейських країнах ще до початку реалізації програми відновлення була інституційна спроможність, давня підприємницька культура, а також діюча система захисту приватної власності та повага до неї. Підприємницька культура та повага до приватної власності старанно викорінювалися в Україні під час радянського періоду, особливо під час розкуркулення. Психологічні та поведінкові наслідки такого радянського терору, на жаль, ще можуть досить тривалий час даватися взнаки. Україна досі потребує ефективної судової реформи та дієвого гарантування захисту приватної власності. Завдяки тиску країн-донорів та з їхньою допомогою є всі шанси для успішного завершення зазначених реформ.

Ситуація зі створенням аналогу Плану Маршалла для України матиме свою унікальну специфіку, оскільки реципієнтом допомоги виступатиме одна країна, а коло донорів буде ширшим. Ефективною буде співпраця для економічного відновлення України між реципієнтом та донорами у так званому «форматі Рамштайн», коли донори мають чітку інформацію про потреби реципієнта та шукають можливостей допомогти їх закрити завдяки

наявності власних ресурсів (і мають чітку інформацію про свої ресурси). Діджиталізація стала особливо важливою для такого формату роботи, суттєво його пришвидшуючи і спрощуючи. Крім того, доведеться вирішити проблему міграції працездатного населення до інших країн світу та створити сприятливі умови для повернення та працевлаштування українських емігрантів удома.

Важливим є взаємовигідне партнерство та повага між реципієнтом та донорами. Наприклад, під час реалізації Плану Маршалла американські підприємства мали змогу розширити й модернізувати власні виробничі потужності, розміщені у Європі та укласти вигідні контракти. Довіра та адекватні часові рамки реалізації є надзвичайно важливими. Для забезпечення довіри до країни-реципієнта розумним буде скористатися досвідом Плану Маршалла для Європи та гарантувати контроль за використанням коштів донорів, підзвітність щодо них. Також розумним вважаємо як мінімум щорічні перевірки доцільності їх витрачання. Схожа схема співпраці реалізується зараз у сфері постачання зброї Україні, коли є чіткий контроль щодо наданого нам озброєння. Також важливо обрати правильний часовий горизонт реалізації Плану – як мінімум 3 роки після завершення російсько-української війни. Чотирирічний термін реалізації програми був визначений як оптимальний для Плану Маршалла для Європи, тож вважаємо за доцільне скористатися цим досвідом.

Важливою також є оптимальна організаційна та управлінська структура організації, що займатиметься відновленням України. Зважаючи на досвід реалізації Плану Маршалла, можна перейняти його найважливіші уроки та уникнути помилок при творенні організаційної та управлінської структур. Зокрема, реалізацію Плану та управління коштами для відновлення України варто довірити спеціально створеному для такої цілі незалежному урядовому агентству, а також варто уникати так званого «кумівства» при призначенні відповідальних осіб, корупційної складової та надмірної бюрократизованості.

Список використаних джерел

1. Грицак Я. Україна змушує світ шукати сенс. Збруч. URL: <https://zbruc.eu/node/112481>
2. Геєць В. М. До питання застосування підходів «плану Маршалла» для України. Економіка України. 2015. № 4. С. 6-11. URL: http://economyukr.org.ua/?page_id=723&lang=uk&aid=552
3. Головаха Є. Захисники світової цивілізації на першому рубежі. New voice. URL: <https://nv.ua/ukr/opinion/rosiyani-ne-povstanut-proti-putina-sociolog-prote-koli-znikne-putinizm-ostanni-novini-50267495.html>
4. Остання імперія має розвалитися. Міграція українців. Які будуть лінії розколу населення після війни? Аналізуй. 01.11.2022 р. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=BE1XgPW9D2E>

5. Прем'єр Ірландії вперше приїхав в Україну, відвідав Бучу, Ірпінь і Бородянку. Радіо Свобода. 06 липня 2022. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/news-premier-irlandii-ukraina/31931450.html>

Нікіфоров Микола Миколайович,
аспірант
кафедри менеджменту;
Державний університет
інформаційно-комунікаційних технологій

ОЦІНКА РІВНЯ КОНКУРЕНЦІЇ НА РИНКУ ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙНИХ ПОСЛУГ УКРАЇНИ

В сучасних умовах для будь-якого підприємства найголовніше бути конкурентоспроможним. Адже головна мета діяльності є прибуток, а прибуток неможливий без наявності достатньої кількості споживачів продукції чи послуг. Чим більше конкурентоспроможним є підприємство, тим більше споживачів заучено до його діяльності.

Важливу роль в житті нашої країни відіграють телекомунікаційні підприємства. Адже саме вони надають такі життєво необхідні послуги як послуги зв'язку. Це й Інтернет зв'язок, й мобільний зв'язок і навіть фіксований зв'язок. Саме ці підприємства забезпечують населення своєчасною та повною інформацією, що було і залишається завжди важливим, але особливого змісту це набуває в нинішніх умовах.

На ринку України працює достатньо велика кількість телекомунікаційних підприємств, починаючи з найбільш відомих та великих і, завершуючи дрібними Інтернет-провайдерами. Проведемо оцінку рівня конкуренції на ринку телекомунікаційних послуг України

Для оцінки рівня конкуренції на ринку телекомунікаційних послуг використано метод заснований на індексі Херфіндала-Хіршмана (IXX) формула (1):

$$IXX = \sum_{i=1}^n q_i^2 \quad (1)$$

де: q_i - частка продажу кожного з n підприємств галузі, $i = 1, \dots, n$.

Індекс Херфіндала збільшується з підвищенням концентрації в галузі, а в умовах чистої монополії $IXX = 1$.

За допомогою індексу Херфіндала вимірюється ступінь монополізації ринку, а також рівень конкуренції. Якщо $IXX < 0,4$, можна стверджувати, що ринок є нестабільним, а конкуренція – високою. При $0,4 < IXX < 0,7$ інтенсивність конкуренції й ступінь монополізації ринку середній, а при $IXX > 0,7$ – незначними [1, с. 246].

Результати обчислення допоміжних показників для розрахунку індексу Херфіндала-Хіршмана на ринку телекомунікаційних послуг наведено в табл.